

Margrethe Vestagers grundlovstale

Taler

Margrethe Vestager
Formand for Radikale Venstre

Dato

5. juni 2008

Sted

Osted Fri- og efterskole og Vartov

Omstændigheder

Tale ved to åbne grundlovsmøder arrangeret af det Radikale Venstre.

1

Medløberi eller hvad! Hvad er det for et Danmark vi vil ha'?

I dag er det Grundlovsdag, som vi fejrer med grundlovsmøder overalt i
5 Danmark. Men hvad er det for et Danmark, vi vil have? Og hvad er det for et
Danmark, vi vil se tilbage på? Et åbent, inddragende, diskuterende demokrati
eller passiv, angstpræget medløberi efter laveste fællesnævner?

Der er så mange ting, der går godt i Danmark. Vi har haft fantastiske
10 økonomiske konjunkturer. Ledigheden er så lav som nogensinde. Det er godt.
Hvad bruger vi det så til? Hvad er det for et Danmark, som vi ønsker at se
tilbage på fra gyngestol og golfbane? Og hvad er det for et Danmark, som vi
ønsker, at vores børn skal leve i? Der er behov for at stoppe op, se os selv i spejlet
og derefter drøfte, hvad det er, vi gerne vil.

15

Vi lever i et land med kreativitet, ideer, indlevelsesevne, hukommelse, viden -
mennesker. Vi lever i et land med en stor historie og store muligheder. Gennem
de sidste 25 år er vi blevet rigere og rigere økonomisk set. Vi er også blevet mere
forskellige. Mennesker er kommet som medarbejdere, ægtefæller, flygtninge til
20 Danmark. Det Danmark, vi lever i nu, er et andet Danmark end for 25 år siden.
Teknologisk, politisk, familiemæssigt - selv det vi lever af, har vi forandret. Jeg
synes, at vi skal blive ved. Blive ved med at genfortolke vores værdier, blive ved
med at udfolde demokratiet, blive ved med et reformere. Aldrig bange for nye
udfordringer. Aldrig bange for at se vores værdier prøvet af.

25

Og værdierne bliver prøvet af.

30 Senest er det domstolenes uafhængighed og værdige myndighedsudøvelse, der
blev taget som gidsel i den værdikamp, som tilsyneladende handler om at
udstøde det muslimske mindretal og knægte religionsfriheden i ytringsfrihedens
navn. Kampen mod tørklædet blev straks legitimeret af regeringen. I en
beslutningsproces så hurtig, at det så ud som om, man håbede, at alle ville
glemme, at Danmark bliver det første land, hvor parlamentet direkte vedtager et
35 forbud mod at dommere bærer tørklæde.

Den konservative leder har ellers haft nøgternheden fremme. I juni sidste år
sagde han til Ritzau: ”Jeg ser ikke noget problem, hvis ansigtet er frit, men jeg
kunne ikke forestille mig en dommer med burka. Så har man ikke øjenkontakt.
40 Men ellers blander jeg mig ikke i, hvad for en hovedbeklædning folk går med.”

Tørklædet er bare ét symbol. Regeringen debatterer ikke, argumenterer ikke.
Den løber bare med. Løber med på den idé, at tørklædet er undertrykkende, at
tørklæde er islam, at islam er undertrykkende. Det levner ikke religionsfriheden
45 meget plads.

Er man i tvivl, afklares det hurtigt af Dansk Folkeparti selv. For kort tid siden
udtalte næstformanden for Dansk Folkepartis folketingsgruppe og formand for
finansudvalget Kristian Thulesen Dahl, at Dansk Folkeparti på ”nogle stræk er
50 antimuslimsk”. Det vakte furore.

Nogen synes, at det er lige så slemt som at være ”antijødisk”. Jeg synes
”antimuslimsk” i sig selv må vække til modstand og modsigelse. Der er ikke
behov for historiske paralleller. Det hæmmer bare blikket og indsigten at lede
55 efter lighedspunkter, når det synes sikkert, at historien ikke gentager sig.
Tværtimod synes forfølgelsen og udstødelsen af mindretal hele tiden at finde
nye former og nye raffinerede metoder.

Det giver ikke statsministeren problemer. Han kan godt følge med.
60

Så var der det flerkulturelle. Dansk Folkeparti synes at have en løbende
overvågning af ord, de ikke bryder sig om. Senest ordet ”flerkulturel”. Det står
klart og selvfølgelig i en lang række vejledende læseplaner og
undervisningsvejledninger.
65

Er Danmark flerkulturelt? Ja, bare se på det faktum, at der er mange forskellige

trosretninger i Danmark, at den mad vi spiser har øget sin spændvidde med hele kloden, og at der tales så mange sprog ud over det danske, at man skulle tro, at vi satte pris på det.

Når Dansk Folkeparti vil have ordet flerkulturelt fjernet, hvad siger statsministeren så?

Jeg synes, at der er et oplagt og klart svar til kravet om sprogrensning - kravet om at fjerne ordet flerkulturel: ”Lad mig sige det ganske klart: Danmark er et flerkulturelt land. Og vi har et stærkt demokrati og deler værdier som tolerance, gensidig respekt, personlig frihed, ligeværd og ligestilling”.

Men det sagde statsministeren ikke. I stedet sagde ham:

”Men jeg er ikke enig i, at undervisningsvejledningen skal trækkes tilbage, for den er ikke udtryk for, at regeringen har til hensigt eller politisk ønsker, at det danske samfund skulle bevæges i retning af at være et flerkulturelt samfund.

Den er udtryk for en konstatering af, at børn og unge mennesker vokser op i et samfund og i en verden, hvor de bliver konfronteret med flerkulturelle strømninger udefra, og der er det nyttigt, at man gennem sin opvækst, sin opdragelse, sin uddannelse bliver bedst muligt rustet til at møde de forskellige kulturelle strømninger, der kommer en i møde udefra, eller når man selv rejser ud i verden.”

Sådan sagde Anders Fogh den 21. maj 2008. Mage til uld i mund skal man da lede længe efter! Vi skal være rustet til at møde det udefra. Nej! Vi skal være rustet til at leve i et mangfoldigt, pluralistisk, flerkulturelt og demokratisk Danmark i Verden. Hele Foghs idé om at ”være rustet” mod det, som kommer udefra, synes at afsløre en særdeles defensiv holdning til den globalisering, som er blevet en del af vores vilkår.

Her løber statsministeren med igen. Når det kommer til værdierne tager statsministeren løbeskoene på og dropper ”de små skridts politik”, der ellers er hans favoritmodel til forandring.

Det er ikke tonen, der er noget galt med. Eller rettere: Den er der også noget galt med. Der er bare det ved det, at mens vi har diskuteret tonen, så har virkeligheden ændret sig - uden at konkrete problemer er blevet løst.

Familierne sidder stadig i asylcentrene. Der bliver givet humanitær opholdstilladelse i gennemsnit hver tredje dag til mennesker, som er blevet psykisk nedbrudt af at sidde passivt i asylcentrene. Uroen fortsætter i Irak. Der er stadig problemer i kvarterer, hvor mennesker har massive sociale problemer. Der bliver stadig gennemført tvangsægteskaber.

Skattereformen er i kommission, arbejdsmarkedspolitikken er i kommission, afregningen mellem offentlige og private hospitaler er i udvalg, det massive sygefravær er i udvalg. Selv ministres afregning for kaffe til partimedlemmer er i udvalg. Og så videre. Det politiske flertal i Danmark har sat fremadrettede reformer på standby for at hellige sig en værdidebat i frit fald.

Vi lever i et land med kreativitet, ideer, indlevelsessevne, hukommelse, viden - mennesker. Vi kan ikke alene ændre tonen. Vi kan også løse de problemer, som vi har og skabe nye muligheder. Der er virkelig noget at komme efter.

Vi diskuterer det meget i Radikale Venstre: Hvad er det for et Danmark vi vil ha'? Hvordan får vi det? Der er nogle grundlæggende ændringer, der skal til for at vi kan skabe et bæredygtigt Danmark. Grundlæggende fordi de vedrører vores demokratiske identitet og eget ansvar for det. Jeg har valgt tre ud: Tillid som fundament, god regeringsførelse og kommunalt selvstyre samt et europæisk Danmark uden forbehold.

130

1. Tillid til engagement og faglig kompetence

En del af demokratiet er at tage ansvar for dét, som man har med at gøre. Vi har bygget på tillid. Hverken blåøjet eller blind tillid. Derimod tillid til menneskeligt engagement og faglig kompetence sammen med god ledelse giver velfungerende skoler, socialforvaltninger, virksomheder. Men engagement og faglighed vokser ikke godt i papir, skemaer og kontrolforanstaltninger. Tværtimod. Engagement og faglighed vokser med tillid og ansvar. Og mere arbejdstid er en bonus-effekt ved en gennemgribende sanering af regler, papirarbejde og nyttesløs dokumentation. Mere tid til at gøre ens arbejde. Mere frihed til at gøre det i overensstemmelse med faglighed og menneskeligt engagement. Det gælder f.eks. læreren i klasseværelset. Det er her, elevernes læring er forankret. Ikke i de kilotunge kvalitetsrapporter, som kommunerne skal brug tid og ressourcer på at skrive. Hvert år.

Det er ikke en banalitet om man bliver vist tillid eller ej. Det er grundlæggende for selvværdet. Tilliden til at opgaver håndteres og problemer kan løses, hvor de er og opstår, gør vores demokrati bredt. Alternativet er at fortsætte opbygningen af et hersker-hierarki, så spidst, at det vil gøre Eiffeltårnet misundeligt. Midlet er enkelt, men svært at håndtere: At fjerne regler, dokumentationskrav, og unødigt papirvælde og give ansvaret tilbage til de mennesker, der har den faglige kompetence og det menneskelige engagement - og deres ledere.

155

2. God regeringsførelse og kommunalt selvstyre

160 Lige som hver enkelt af os vokser med tillid og ansvar, løses opgaver bedst i et ligeværdigt samspil mellem folkevalgte politikere i kommuner, regioner og folketing. Der er brug for at rydde bordet for mistillid og hersker-hierarki fra regering mod kommuner. Grundlaget for en ny tillid er den åbenlyse gensidige interesse for kommunerne og staten, at der er styr på den offentlige økonomi.

165 Og det bør være en gensidig interesse, at kommunerne har ansvar for både økonomi og opgaver - både prioritering og udførelse. På sådan et grundlag kunne vi etablere en model, hvor kommunerne over flere år fik sikkerhed for økonomien og at staten og kommunerne fra begyndelse aftalte, hvordan kommunale budgetoverskridelse og nye opgaver til kommunerne skulle

170 håndteres. Det kan synes teknisk og fjernt. Men der er rigtig meget demokrati inden i. Vil vi vælge nogen ved decentrale valg, der reelt kan tage ansvar - og stilles til ansvar? Eller skal de bare administrere regeringens direktiver?

Diskussionen om statsministerens løfte om nye toiletter på skolerne viser det.

175 Statsministerens nye toiletter (der så ikke rigtig er blevet til noget) er symbolske for regeringens appetit på at styre kommunerne. Intet er for lokalt et anliggende. Og regeringen har gennem de seneste aftaler med Dansk Folkeparti skaffet sig de styringsvåben, der skal til: Både afstraffelse af den enkelte kommune og kollektiv afstraffelse af alle kommuner.

180

En ny ligeværdighed mellem politikere med forskelligt ansvar og opgave - men alle til ansvar for vælgerne.

185 I to situationer må en regering i særlig grad vise god regeringsførelse. Det gælder, når der træffes den mest vidtgående beslutning: At sende Danmark i krig. Det kræver en grundlovsændring at give en formel forpligtelse. Men det er muligt at lave en aftale om f.eks. at ville have 2/3's flertal for denne vidtgående beslutning. Det synes jeg er en ordentlig måde. Danmark gik i krig i Irak med det mindst
190 tænkelige flertal. På statsministerens anbefaling - fordi vi skulle med USA. Det skal ikke glemmes.

Den anden situation gælder mindretals muligheder for at belyse spørgsmål, holde regeringen fast og bidrage til god kvalitet i lovgivningen. Det kan f.eks. ske
195 ved at give adgang til, at et mindretal kan ønske en undersøgelse af en given sag. Det er den bedste måde at få flertallet til at sørge for, at der er ordentlige processer, fair forhandlinger. Som statsministerens sikkert ville sige, "så der ikke er noget at komme efter." Det kan også ske ved at give adgang til uafhængig viden og vurderinger, f.eks. at partiernes finanslovsforslag. Hænger det
200 sammen? Er det økonomisk ansvarligt? Det er der også rigtig meget demokrati i, for det holder partier og politikere fast på, at der er et substantielt ansvar for vores samfunds udvikling - som rækker langt ud over en god fornemmelse i maven og gode one-liners.

205

3. Europæisk uden forbehold

210 Mange af de vigtige opgaver, som vi har foran os - klima, kvindehandel, asyl, bekæmpelse af terror, stabil valuta for at nævne nogle få eksempler - kan vi ikke løse selv. Der er brug for en omvendt 1864. Dengang sagde man: "hvad udad tabes skal indad vindes". I dag må ambitionen være den modsatte: "Hvad indad tabes skal udad vindes". Vi har tabt demokratisk kraft til at løse vigtige
215 spørgsmål, fordi de overskrider de nationale grænser og dermed også det nationale demokratis rækkevidde. Vi har brug for at vinde udad til: Gennem et europæisk engagement uden forbehold. Det europæiske samarbejde er med Lissabon-traktaten blevet et andet. Mere demokratisk, mere entydigt i den globale politik, mere forpligtet på grundlæggende værdier. Blot det, at vi som
220 borgere kan tage initiativ gennem indsamling af underskrifter er et stort fremskridt. De nationale parlamenter får en større rolle. Det er en god anledning til at Danmark bliver helt medlem af EU. Det er da et paradoks, at Danmark

225 som medlem gennem mange år, med en stærk, stabil økonomi - helt tilpasset
euro'en - ikke skulle være et centralt land i de politiske beslutningsprocesser. Det
gælder også den sikkerhedspolitiske dimension. Her fortsætter paradokset. Vi
kan deltage i de farligste NATO operationer, men ikke i EU's minerydning.

230 Radikale Venstre var blandt arkitekterne, da den aktivistiske udenrigspolitik
blev skabt. Gennem forsvarsforlig på forsvarsforlig, der gjorde vores forsvar
langt mere internationalt orienteret, gennem indgrebet i Kosovo og i den aktive
støtte til FN, f.eks. i Afghanistan, hvor vores tilstedeværelse er baseret på et klart
FN-mandat. Sådan skal det være. Kampen mod islamisme, anden ekstremisme
og terrorisme er også vores kamp.

235 Men når Regeringens faste støtteparti Dansk Folkeparti siger, at Danmark er i
samme situation som Israel og USA så er der grund til at stoppe op. Er
Danmark Nordens Israel? Er det dansk interesse? Er balancen mellem den
aktivistiske og aggressive udenrigspolitik så netop ikke tippet? F.eks. gennem
240 dansk deltagelse i angrebskrigen mod Irak - på et tvivlsomt grundlag, uden FN-
mandat og med det snævrere tænkkelige flertal i folketinget. Men helt efter Bush'
linie.

245 Det er et paradoks, at jeg ikke kan sige dette uden, at Venstre - der siger, at vi skal
stå skulder ved skulder - bruger anledningen til at anklage mig for at gå
terroristernes ærinde. Det er helt i hegnet. En plat Christiansborg manøvre.

250 Radikale Venstre står bag vores aktivistiske udenrigspolitik. Den skal varetage
danske interesser. F.eks. gennem den indsat som udenrigsminister Per Stig
Møller gør med udbygningen af vores diplomati - bl.a. til at være langt mere
aktivt og opsøgende over for den offentlige debat i en lang række lande. Det kan
bidrage til et retvisende billede af det mangfoldige Danmark. Ikke det
misvisende, manipulerede billede af Danmark, som nogen skaber og andre
reagerer på.

255 Vi har gennem lang tid forankret vores udenrigspolitik i samspil med andre
lande. Derfor glæder det os, at EU nu får stærk mulighed for en aktiv
udenrigspolitik. Får vi så også et helt og fuldt medlemskab uden
forsvarsforbehold så kan danske interesser for alvor varetages - så kan vi gøre en
260 forskel og det i samspil med lande, som vi deler interesser med.

Der er vel netop også muligheden for at rejse sådan en debat, vi kæmper for, når vi kæmper for ytringsfrihed.

265

Ansvar og tilliden, frisindet og tolerancen, respekten og mangfoldigheden - alt det som giver friheden. Sådan et Danmark vil jeg gerne have. Tænk hvis vi kan skabe det. Jeg tror, at det kræver, at medløberiet stopper. Det hæmmer vores muligheder for at diskutere, hvad det er for et Danmark vi vil have, at enhver

270 perspektivrig diskussion altid afbrydes af at nogen tager løbeskoene på for at følge med i en angstpræget generalisering f.eks. over for det muslimske mindretal.

275

Det samfund, borgerne i Danmark har skabt, har erfaring med at løse konkrete problemer. Konkrete problemer i uddannelserne, med helt uacceptable indgreb i den personlige frihed som f.eks. tvangsægteskaber, med kriminalitet, vold, ulighed mellem kønnene. Vi har gjort det før. Det kan vi gøre igen. Det er når vi løser konkrete problemer, at vores værdier bliver til virkelighed.

280

Tags

Grundlovstale, Radikale Venstre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/medloeberi-eller-hvad-hvad-er-det-for-et-danmark-vi-vil-ha>

285

290

295

300